

Talepunkter

18. september 2014

Spørgsmål

Vil ministeren forholde sig til ISS' melding i en artikel i Berlingske d. 24. august 2014 om potentialet ved øget konkurrenceudsættelse af offentlige opgaver?

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jacob Jensen (V).

Det talte ord gælder.

Udkast til svar

- Jeg er blevet bedt om at forholde mig til ISS' melding i en artikel i Berlingske d. 24. august 2014 om potentialet ved øget konkurrenceudsættelse af offentlige opgaver.
- Jeg vil først redegøre for regeringens overordnede tilgang til konkurrenceudsættelse og anvendelsen af private aktører i opgaveløsningen i den offentlige sektor. Herefter vil jeg forholde mig mere konkret til udmeldingen fra ISS.

[Regeringens overordnede tilgang til offentligt-privat samarbejde]

- Regeringen har grundlæggende et udogmatisk og pragmatisk syn på inddragelsen af private aktører i opgaveløsningen.
- Vi ser ikke udlicitering som et mål i sig selv og har ikke den opfattelse, at konkurrenceudsættelse altid sikrer bedre og mere effektive løsninger.
- Men vi er heller ikke enige med dem, der bare ser samarbejdet med private som en trussel mod velfærdssamfundet og i sig selv nærmest et onde, uanset indholdet.
- Det afgørende for os er, at vi anvender de løsninger, som giver mest mening og som virker.

- Når man taler om konkurrenceudsættelse bliver det ofte en lidt ideologisk diskussion om ”for eller imod”. Det kan nogle gange skygges for, at konkurrenceudsættelse jo er – og længe har været – et udbredt instrument i den danske offentlige sektor – ikke mindst i kommunerne. I dag er det således 26 pct. af de relevante opgaver, som konkurrenceudsættes i kommunerne – og tendensen er svagt stigende.
- Det offentlig-private samarbejde er mest udbredt på de tekniske områder, hvor næsten halvdelen af de relevante opgaver i dag konkurrenceudsættes. Den gennemsnitlige konkurrenceudsættelsesgrad på et område som *trafik og infrastruktur* er således 49 pct., og for *byudvikling mv.* er den 44 pct.
- På de blødere velfærdsområder er konkurrenceudsættelsesgraden noget lavere, men også her er der flere og flere kommuner, som inddrager private aktører. Eksempelvis har vi på hjemmeplejeområdet set en bevægelse på det seneste, hvor flere kommuner anvender udbud frem for den traditionelle godkendelsesmodel til sikring af borgerens frie valg af hjemmepleje.
- Der er også eksempler på kommuner, der udbyder driften af plejecentre. Der er fx tilfældet i Syddjurs Kommune, der har valgt at udbyde driften af plejecentret Søhusparken ved Ebeltoft i et offentlig-privat samarbejde. Siden februar 2012 har en privat virksomhed altså varetaget opgaven med døgnpleje, sygepleje og vedligeholdelsestræning for Søhusparkens beboere.
- Når kommunerne i mange tilfælde – og i stigende grad – vælger at konkurrenceudsætte opgaver, så er det fordi de ser en række positive effekter.
- Positive effekter kan være mange ting:
- Det kan være højere effektivitet, da leverandørerne kan være tilskyndet til at tilbyde den bedste og billigste løsning. Det kan føre til, at den offentlige sektor kan spare ressourcer ved at inddrage private i løsningen af udvalgte opgaver.

- Det kan være bedre kvalitet for borgeren og større mangfoldighed i ydelserne, da nye leverandører kan finde måder at differentiere deres produkt eller ydelse på. Det kan føre til flere valgmuligheder for borgerne og dermed bedre mulighed for at modtage en ydelse, som passer til den enkeltes behov.
- Det kan også være en mere innovativ opgaveløsning, idet såvel offentlige som private leverandører i lyset af konkurrencen fra andre udbydere vil bestræbe sig på at finde nye og innovative løsninger med højere omkostningseffektivitet.
- Selvom der er gode eksempler på offentlig-privat samarbejde, der skaber positive effekter, så står det også klart, at kommunerne har forskellige erfaringer – både positive og negative – og arbejder forskelligt med inddragelsen af private aktører.

[Regeringens linje]

- Regeringen har grundlæggende tillid til, at de enkelte kommuner selv beslutter, hvilke opgaver de skal udbyde og hvordan. Vi vil således ikke tvinge kommunerne eller andre offentlige myndigheder til at konkurrenceudsætte bestemte opgaver eller opstille konkrete måltal for, hvor meget der skal konkurrenceudsættes.
- Dét, regeringen kan gøre, er at fjerne u hensigtsmæssige barrierer, som forhindrer kommunerne i at konkurrenceudsætte opgaver på hensigtsmæssig vis. Fx har vi nedsat et udvalg, der skal udarbejde et forslag til en ny udbudslov, som kan skabe klarhed og fleksibilitet i udbudsprocessen og bidrage til at reducere de omkostninger, der er forbundet med udbud for både det private og det offentlige.
- Et andet eksempel på, at regeringen har fjernet en barriere, er den ændring af Serviceloven, der trådte i kraft i 2013, der gør det muligt for kommuner at fortsætte som leverandør af hjemmepleje, selvom en privat leverandør vinder et udbud. Dette har gjort kommunerne mere trygge ved at konkurrenceudsætte på området, fordi der ikke længere er tale om en "alt eller intet"-beslutning. Lovændringen bliver fra flere sider fremhævet som en væsentlig årsag til at flere kommuner nu gennemfører udbud på plejeområdet.

- Regeringen arbejder således løbende med at forbedre rammevilkårene for konkurrenceudsættelse. Men vi vil ikke fastsætte rigide måltal for hvor meget den enkelte kommune eller institution skal konkurrenceudsætte. Det er også baggrunden for, at regeringen efter sin tiltræden besluttede at afskaffe VK-regeringens måltal om, at 31,5 pct. af kommunernes opgaver skal konkurrenceudsættes.
- Dette måltal var netop udtryk for en ukritisk tilgang til konkurrenceudsættelse, hvor man vil styre kommunernes brug af konkurrenceudsættelse fra centralt hold, og hvor man kun ser på omfanget af udbudte opgaver og ikke på kvaliteten.
- I Venstres finanslovsforslag for 2015 er det et helt centralt finansieringselement, at man vil spare 1,5 mia. kr. begrundet i netop konkurrenceudsættelse. Dette ville kræve, at man genåbner aftalerne om kommunernes og regionernes økonomi for 2015, som ellers blev godkendt i Folketinget i juni i år – i øvrigt med Venstres stemmer. Det vil regeringen ikke være med til.
- Regeringen tror derimod på, at konkurrenceudsættelse skal drives frem ved at den enkelte kommune kan se fordele i det.

[Vedr. udmeldingen fra ISS-topchef Martin Gaarn Thomsen]

- Man skal i det hele taget være varsom med meget skråsikre vurderinger af potentialer ved konkurrenceudsættelse.
- Jeg har naturligvis noteret mig ISS' udmelding om, at man kan konkurrenceudsætte for yderligere 100 mia. kr. alene på de tekniske områder – og derigennem spare 12 mia. kr.
- Man kan ikke betænke en stor virksomhed som ISS – der har netop tekniske områder som rengøring, kantinedrift og bygningsvedligehold som sine kerneområder – at de gerne vil udvide deres forretning og derfor prøver at sætte deres præg på debatten om konkurrenceudsættelse.
- Jeg har imidlertid også noteret mig, at der ikke er leveret en nærmere uddybning af de tal, der fremgår af en omtalte avisartikel.

- Men det man i hvert fald kan sige om tallene er, at de lyder høje. Meget høje. Lad os sætte det lidt i perspektiv: I dag udbydes opgaver for ca. 97 mia. kr. i hele den danske offentlige sektor. Yderligere konkurrenceudsættelse for 100 mia. kr. ville således indebære en fordobling i forhold til i dag.
- Det svarer til, at den samlede konkurrenceudsættelsesgrad skal stige fra ca. 25 pct. til ca. 50 pct. – og vel at mærke på en måde, hvor fordoblingen kun skal ske via mere konkurrenceudsættelse på de tekniske områder.
- Det lyder særdeles ambitiøst i mine ører. Og det vil under alle omstændigheder være helt urealistisk på den korte bane.
- Det står heller ikke klart, hvad det anførte effektiviseringspotentiale på 12 mia. kr. bygger på. Der er gennemført adskillige analyser, som har forsøgt at estimere effektiviseringspotentialerne ved konkurrenceudsættelse. Og det man vel kan sige om disse analyser er, at resultaterne er forskellige og forbundet med usikkerhed.
- Der er næppe tvivl om, at der i mange tilfælde kan realiseres effektiviseringer ved at skabe konkurrence om opgaver, hvilket Produktivitetskommissionen også påpegede. Men om det lige er 12 pct., som det hævdes i artiklen, er vist en trossag.
- Lad mig afslutningsvist rette en misforståelse vedrørende regeringens moderniseringsmålsætning på 12 mia. kr. Det anføres i den refererede artikel, at de omtalte 12 mia. kr. skal anvendes til at lukke et hul i budgettet frem mod 2020. Det er ikke korrekt. De 12 mia. kr. skal ikke bruges til at lukke et hul.
- Regeringens økonomiske politik er fuldt finansieret uden de 12 mia. kr., og der er under alle omstændigheder plads til en vækst i det offentlige forbrug på 20 mia. kr. frem mod 2020.
- Målsætningen om at frigøre 12 mia. kr. gennem modernisering vil give mulighed for at anvende det frigjorte provenu til yderligere, målrettede forbedringer af den offentlige sektor på områder med størst behov.